

створив дипломатичну службу, що забезпечила прорив на шляху до визнання козацької України урядами інших країн як суб'єкта міжнародних відносин, виявив себе тонким і дуже вправним дипломатом.

Для мене висновок В. Липинського про діяльність гетьмана близький. На основі листування, можна стверджувати, що Богдан вів потужну зовнішню політику. Крім цього, мені було цікаво працювати саме з листами, адже спираючись тільки на думку авторів, часто у свідомості людей формується суб'єктивне твердження про якусь історичну особу або подію.

Список використаних джерел:

1. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України / Михайло Сергійович Грушевський. – К.: МП «Райдуга», 1913. – 524 с.
2. Дорошенко Д. І. Історія України в 2-х томах. Том II (від половини XVII століття) / Дмитро Іванович Дорошенко. – К.: Глобус, 1991. – 349 с.
3. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 448 с.
4. Мыщык Ю. А. Письмо Б. Хмельницького к польскому королю Владиславу IV, написанное вскоре после Корсунской битвы, в конце мая 1648 г [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Ukraine/XVII/1640-1660/Chmelniz/brief_vladislaw4_05_1648.htm

Кузнецова А.О.

студентка,

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

Науковий керівник: Шпак Д.О.

кандидат історичних наук, доцент,

Миколаївська філія

Київського національного університету культури і мистецтв

ВПЛИВ ПОДІЙ «ПРАЗЬКОЇ ВЕСНИ» У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ НА РОЗВИТОК ОПОЗИЦІЙНИХ НАСТРОЇВ НАСЕЛЕННЯ МИКОЛАЇВЩИНИ

Як відомо, реформи політичного керівництва Чехословацької республіки 1967-1968 рр. не являли собою повний відхід від звичного політичного курсу, як це було, наприклад, в Угорщині в 1956 році, проте, як ми знаємо, вони розглядалися керівництвом СРСР і ряду соціалістичних країн як загроза партійно-адміністративній системі Радянського Союзу і країн Східної і Центральної Європи, а також цілісності і безпеці так званого «радянського блоку». Вторгнення військ СРСР на територію Чехословаччини викликало негативну реакцію у світі. Неоднозначно сприймалися події у ЧССР і серед населення Миколаївщини. Якщо події в Угорщині 1956 р. викликали лише поодинокі, не досить організовані спалахи протесту [1], то вторгненню радянських військ до Чехословаччини в серпні 1968 р. вже протистояв численний рух протесту [2]. Окупація Чехословаччини військами країн Варшавського договору відібрала, по суті, останню надію в тих, хто ще сподівався на демократизацію радянського суспільства, пропагував ідеї

«соціалізму з людським обличчям». Д. Шпак, у своїх статтях, наводить ряд історичних фактів, спираючись на архівні матеріали колишніх радянських спецслужб. Наприклад, Контролер заводу імені 25 річниці Жовтня м. Первомайськ, А. Столяров на зборах трудового колективу висловився таким чином: «Це все звичайно так, але як ми будемо виглядати перед усім світом. Усі скажуть – це пряма агресія. Виходить, що ми демократію насаджуємо багнетами?» [3, с. 47]. Про негативний вплив чеських подій на світовий імідж СРСР як мирної країни вела мову і старша медсестра першої міської лікарні м. Миколаєва М. Шкреба: «В царські часи Росію, цілком справедливо, вважали «світовим жандармом». Хіба керівництво країни не помічає, що наводячи лад у сусідній, нехай братській країні, за допомогою зброї, ми тим самим перетворюємось в очах світу на того ж самого «світового жандарма». Може нехай товариші в Чехословаччині самі розберуться, який соціалізм вони хочуть будувати. Хіба ж так повинна вестися миролюбна політика СРСР?» [4]. Майстер корпусно-стапельного цеху миколаївського заводу імені І. Носенка Д. Авакумов у бесіді з робітниками цеху, також взяв під сумнів миролюбність зовнішньої політики СРСР. Він зазначив: «Радянський народ поніс мільйонні жертви в боротьбі з фашизмом. Так навіщо нам зараз знову втягуватися у військовий конфлікт? Навіщо нам лякати весь світ клацанням зброї? Може для трудящих буде краще, коли наше керівництво не буде лізти зі зброєю до сусідів, а наповнить товарами полиці магазинів?» [5].

«У серпні 1968 р. під час ремонту квартири В. Можаровського миколаївські робітники заводу залізобетонних виробів № 2 тресту «Миколаївжитлобуд» П. Саранчук та В. Івков, обговорюючи події в Празі, стверджували, що «СРСР втрутився у справи Угорщини і Чехословаччини, душить там свободу і не дає цим країнам самостійно вирішувати свої внутрішні справи». Прояви вільнодумства 18 грудня 1970 р. розглянула судова колегія з кримінальних справ Миколаївського обласного суду, яка засудила П. Саранчука до восьми років, а В. Івкова – до трьох років позбавлення волі» [6, с. 13].

Сьогодні відомо, що засудили введення радянських військ до Чехословаччини також і пенсіонери Межирицький, Левін та Берчанський з Миколаївщини. На їх думку «не варто іншій країні вказувати, як їй жити». Разом із цим, як вважає Д. Шпак, ситуацію в Чехословаччині пенсіонери розцінили як можливість для Ізраїлю укріпити власні позиції на Близькому Сході, оскільки зайнятий чеськими подіями СРСР буде не в змозі надавати суттєву допомогу арабським країнам. «До осіб, що дозволили собі невірну трактовку подій в Чехословаччині «міськкоми та райкоми партії, первинні партійні осередки прийняли засоби з посилення роз'яснювальної роботи серед цих осіб, а також використали міри спеціальної профілактики» [7, с. 48].

Не залишились осторонь від намагання показати події з іншого боку для населення Миколаївщини і самі мешканці Чехословаччини. «Так, до редакції газети «Радянська правда» міста Вознесенськ надійшов відкритий лист до населення Вознесенська і всієї Миколаївської області, надрукований у періодичному виданні «Nitrianskij hlas» зі словацького міста Нітра. В ньому, зокрема, був заклик зрозуміти правду про чеські події. Звичайно, цей лист не був надрукований в газеті «Радянська правда», а був відісланий з пояснювальною запискою до ідеологічного відділу обласного комітету Комуністичної партії» [8].

Історичні факти свідчать, що, незважаючи на встановлені бар'єри, в Україну різними каналами доходила об'єктивна інформація про події в Чехословаччині, що породжувала опозиційні настрої серед різних верств населення, викликала обурення політикою вищого політичного керівництва СРСР, яке відмовляло в праві на самобутній і демократичний розвиток навіть своїм найближчим союзникам. Окрім того, зазначені події дали поштовх до посилення невдоволення політичними рішеннями КПРС і у внутрішньополітичному житті великої країни [9].

Вплив «Чехословацьких подій» відчувався і після їх закінчення. Одеський фізик П. Бутов отримав п'ять років ув'язнення у ВТК з майбутнім дворічним засланням лише за збереження брошури «X річниця вторгнення до Чехословаччини», в якій зводився наклеп на братерську допомогу чехословацькому народу країнами співдружності в боротьбі з контрреволюцією» [10]. Українськими істориками встановлено, що у 1967-1971 рр. в Україні за антирадянський рух за ст.187-1 Кримінального кодексу УРСР було засуджено 137 громадян, з них у Миколаївській області – 14.

Отже, незважаючи на зусилля радянської пропагандистської машини, не все населення Миколаївщини сприймало стереотипи, вироблені ідеологічним апаратом КПРС щодо подій «Празької весни». Розуміння всієї злочинності дій з боку керівництва СРСР, необхідності створення нової моделі соціалістичної демократії у ЧСР знаходило відгук серед населення Миколаївської області Української РСР, спонукало активну частину громадян боротися за втілення ідей свободи та незалежності у власній країні.

Список використаних джерел:

1. Шпак Д. Общественные настроения Южного региона Украинской ССР в ходе событий Венгерской революции 1956 года и их влияние на развитие оппозиционного движения в Украине / Денис Александрович Шпак // Научная дискуссия: вопросы социологии, политологии, философии, истории. – М.: Международный центр науки и образования, 2014. – № 11(30). – С. 11–16.
2. Shpak D. Social climate of Ukrainian SSR Mykolayiv region during the «Prague spring» events in 1968 according to the special service reports / Denis Shpak // Aktualni vymoženosti vědy – 2012 (Praha, Česko, 27 června – 05 červenců, 2012). – Praha: Publishing House «Education and Science», 2012. – Díl 9. Historie. – S. 11–14.
3. Шпак Д. О. Суспільна реакція Півдня України на політику втручання СРСР у демократичні суспільно-політичні процеси у країнах «Варшавського договору» як одна з причин розвитку антирадянського руху на Півдні Української РСР другої половини ХХ століття / Денис Олександрович Шпак // Придніпровський науковий вісник. – 2015. – № 1(155). – С. 43–51.
4. Там само.
5. Там само.
6. Shpak D. Social climate of Ukrainian SSR Mykolayiv region during the «Prague spring» events in 1968 according to the special service reports / Denis Shpak // Aktualni vymoženosti vědy – 2012 (Praha, Česko, 27 června – 05 červenců, 2012). – Praha: Publishing House «Education and Science», 2012. – Díl 9. Historie. – S. 11–14.
7. Шпак Д. О. Суспільна реакція Півдня України на політику втручання СРСР у демократичні суспільно-політичні процеси у країнах «Варшавського договору» як одна з причин розвитку антирадянського руху на Півдні Української РСР другої половини ХХ століття / Денис Олександрович Шпак // Придніпровський науковий вісник. – 2015. – № 1(155). – С. 43–51.
8. Шпак Д. Прояви боротьби за національну ідею на Півдні України в другій половині 50-х – середині 60-х рр. ХХ ст. / Денис Олександрович Шпак // Науковий вісник

Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк: СЛУ ім. Лесі Українки, 2014. – № 16(293). Серія: Історичні науки. – С. 85–91.

9. Shpak D. Political decision of the Plenum of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union in June 4, 1957 as one of the reasons for the formation of the anti-Soviet movement in the South of the Ukrainian Soviet Socialist Republic / Denis Shpak // Canadian Journal of Science, Education and Culture. – Toronto: Toronto press, 2014. – № 2(6). – Vol. III. – P. 490–496.

10. Дмитрук В. Незгодні: події 1968 р. в Чехословаччині крізь призму архівно-слідчих справ КДБ УРСР / Володимир Дмитрук // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. Зб. статей. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – Випуск 34. – С. 304–305.

Левчук І.С.

здобувач,

Рівненський державний гуманітарний університет

СУСПІЛЬНА ТА ПРАВОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРЕЙСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Історію гендерних відносин у єврейському суспільстві можна прослідкувати ще з біблійних часів. Кожного ранку побожні євреї починали свою молитву словами: «Всеславний Ти, Всевишній Боже наш, Королю Всесвіту, дякую що не створив мене жінкою» [2, с. 1]. Такі слова не означали вищість чоловіків, а лише констатували, що чоловіки мають більше релігійних обов'язків, аніж жінки.

В єврейській сім'ї виховання хлопців та дівчат дещо різнилося. Так, наприклад, у всіх сімейних та релігійних святах дівчатам відводилась другорядна роль, а на першому плані виступали лише хлопці. Жінок було відлучено від вивчення Тори (священна книга юдаїзму), котре вважалося найпрестижнішим заняттям в єврейському житті. Хоча в самій Торі не вказано на заборону вчення її жінкою. В середовищі єврейського суспільства панувало переконання, що призначенням жінки є вийти заміж та підтримувати чоловіка, а Богу вона і так сподобається [2, с. 2].

В період Середньовіччя роль жінки значно посилилась в економічній сфері; чоловік, котрий постійно займався освітою та релігійними вченням, не міг повністю фінансово забезпечити родину, тому нерідким явищем була праця жінок в крамницях та на ринках. Цей реверс чоловічих та жіночих ролей був характерний суто єврейському суспільству. Адже в тодішній Європі чоловік становив джерело статків, а освічена дружина була берегинею дому. Незважаючи на надання жінкам економічної свободи, вони були ізольовані від домів навчання – справжнього джерела повноважень у єврейській культурі [6, с. 829].

У Новий час в єврейському житті з'явилися нові концепти – зокрема такі, як емансипація, асиміляція, релігійні реформи, расові переслідування та великі хвилі еміграції [6, с. 841]. Релігійні реформи мали на меті протистояти наверненню євреїв до іншої віри, важливо, що і жінки впливали на реформування юдаїзму на рівні з чоловіками. Вони навіть проявили бажання стати рабі, щоб мати більший вплив у релігійній верхівці.